

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas sayısı:1968/80

Karar Sayısı:1969/3

Karar günü:7/1/1969

Resmi Gazete tarih/sayı:22.8.1969/13282

İtiraz yoluna başvuran : Ağın Asliye Ceza Mahkemesi

İtiraz konusu : 7478 sayılı Köy içme Suları Kanununun 16. maddesinin son fıkrasındaki (bu kanun hükümlerine aykırı hareket eden fail bulunmadığı takdirde bozulan kısım yaptırılır ve masraf bozulan yer hangi köy hududu içinde ise o köye tanzim ettirilir) hükmü, Anayasa'nın 33. maddesine aykırı görülmüş ve iptali istenilmiştir.

I. OLAY :

İçme suyu borularını tahrip eyleminden haklarında soruşturma yapılan ve Ağın C. Savcılığınca 22/5/1968 gün 1968/2 sayılı iddianame ile 7478 sayılı Kanunun 16. maddesine göre cezalandırılmaları istenen 8 sanığın Ağın Asliye Ceza Mahkemesinin esas 1968/3 sayısında kayıtlı dâvadaki duruşması sırasında C. Savcısının, suçun faillerinin bilinemediği, olaya sözü geçen maddenin son fıkrasının uygulanması gerekeceğini, bu fıkranın ise Anayasa'nın 33. maddesine aykırı, bulunduğunu ileri sürerek bu hususta Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmesini istemesi üzerine mahkeme sözü geçen 16. maddenin son fıkrasındaki (bu kanun hükümlerine aykırı hareket eden fail bulunmadığı takdirde bozulan kısım yaptırılır ve masraf, bozulan yer hangi köyün hududu içinde ise o köye tanzim ettirilir) hükmünü Anayasa'nın 33. maddesine aykırı görmüş ve bu hükmün iptali Anayasa Mahkemesine başvurulmasına 21/11/1968 gününde karar vermiştir.

IV. 7478 SAYILI KANUNUN 16. MADDESİ HÜKMÜ ŞÖYLEDİR:

"Madde 16- Bir kimse evvelce veya bu kanun hükümlerine göre meydana getirilmiş olan içme su tesislerini her ne suretle olursa olsun tahrip veya imha eder veya bozar yahut bunlara zarar verir yahut tesis edilmiş nizamı bozarsa 3 avdan 2 seneye kadar hapis ve (200) liradan (1500) liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

Cürmün mevzuu olan şeyin veya ika edilen zararın kıymeti fazla ise mahkeme cürme mahsus olan cezayı yansına kadar arttırır ve eğer hafif ise yansına ve eğer pek hafif ise üçte birine kadar eksiltir.

Kıymet tayini için cürüm mevzuu olan şeyin veyahut vaki zararın cürüm içlendiği zamanki kıymeti nazarı dikkate alınır, yoksa failin istihsal eylediği menfaat hesap edilmez.

Eğer fail bu cürümden dolayı mükerrir ise cezayı tenkise mahal yoktur.

Bu kanun hükümlerine aykırı hareket eden fail bulunmadığı takdirde bozulan kısım yaptırılır ve masraf bozulan yer hangi köyün hududu içinde ise o köye tazmin ettirilir."

İtirazın konusu, bu maddenin son fıkrası hükmüdür.

IV- MAHKEMENİN GEREKÇESİNE DAYANAK YAPTIĞI ANAYASA HÜKMÜ :

Esas sayısı:1968/80
Karar Sayısı:1969/3

"Madde 33- Kimse işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı ve fiilinden dolayı cezalandırılmaz.

Cezalar ve ceza tedbirleri ancak kanunla konulur.

Kimseye, suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

Kimse, kendisini veya kanunun gösterdiği yakınlarını suçlandırma sonucu doğuracak beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeğe zorlanamaz.

Ceza sorumluluğu şahsîdir.

Genel müsadere cezası konulamaz."

V- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İktüzüğünün 15. maddesi gereğince 7/1/1969 gününde yapılan ilk incelemede düzenlenen rapor, mahkemenin 16/12/1968 günlü ve 1968/3 sayılı yazısı ve ekleri Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen hüküm okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Anayasa'nın 151. ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri hakkındaki 22/4/1962 günlü ve 44 sayılı Kanunun 27. maddeleri gereğince mahkemelerin bir kanun hükmünün Anayasa'ya aykırılığı ileri sürmeleri, mahkemede bakılmakta olan bir dâvanın bulunması ve iptali istenen kanun hükmünün o dâvada uygulanması şartlarına bağlıdır.

Olayda, Ağın Asliye Ceza Mahkemesinin bakmakta olduğu bir dâva varsa da iptal istenen 7478 sayılı "Köy İçme Suları Hakkındaki" Kanunun 16. maddesinin son fıkrasındaki (... bu kanun hükümlerine aykırı hareket eden fail bulunmadığı takdirde bozulan kısım yaptırılır ve masraf bozulan yer hangi köyün hududu içinde ise o köye tanzim ettirilir.) hükmünün, aşağıda belirtilen nedenlerle bu dâvada uygulanma yeri yoktur.

1- 22/5/1968 günlü ve 1968/2 sayılı iddianamede kimlikleri açıklanan sekiz sanığın su borularını tahrip eyleminden ötürü haklarında Ağın C. Savcılığınca o yer Asliye Ceza Mahkemesine dâva açılmış ve iddianamede "su borularının kırılmasında sanıklardan başka kimsenin dahil olamayacağı kanısına varıldığı" belirtilmek suretiyle 7478 sayılı Kanunun 16. maddesi gereğince cezalandırılmaları istenilmiştir. Görülüyor ki mahkeme kararının gerekçesinde açıklandığı gibi, C. Savcılığınca kamu dâvası 16. maddenin hukukî nitelik taşıyan son fıkrası gereğince değil, cezaî nitelik taşıyan öteki fıkraları uyarınca açılmıştır. Böyle olunca da mahkemenin yapacağı iş, yargılamaya devam ederek varacağı sonuca göre sanıklar hakkında mahkûmiyet veya beraat kararı vermektен ibarettir. Oysa mahkeme, 21/11/1968 günlü duruşmada, C. Savcısının, suçun faillerinin bilinmediği, olaya 16. maddenin son fıkrasının uygulanması gerektiği, bu hükmün ise, Anayasa'nın 33. maddesine aykırı olduğunu ileri sürmesi üzerine, sözü geçen fıkranın iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

2- Konumuzda üzerinde önemle durulacak başka bir husus da, 7478 sayılı Kanunun 16. maddesinin taşıdığı özelliktir. Bu madde, kanunun, yargı ile tek maddesi olup, ilk fıkraları cezaî fıkrası ise, hukukî niteliktedir. Ayrıca tazminata ilişkin bulunan son fıkranın, sadece cezaî hükümleri kapsayan öteki fıkralarla birlikte uygulanması da mümkün değildir. Bunun için de fikrayı, diğer fıkralarla bağlamak düşünülemez. Bu hükmün uygulanabilmesi, metinde belirtildiği üzere, failin belli olmaması, bozulan kısmın bu işle görevli makam tarafından onarılmasından sonra masrafların ilgili köy tüzel kişiliğine ödettilmesi için gerekli işlemlerde bulunulması gibi şartların gerçekleşmesine bağlıdır.

Esas sayısı:1968/80
Karar Sayısı:1969/3

Demek ki Ağın Asliye Ceza Mahkemesi bakmakta olduğu dâva sebebiyle 16. maddenin son fıkrasını uygulayacak durumda değildir; böyle olduğu için de bu fıkra hükmünü "Anayasa'ya uygunluk denetimi" ne getiremez.

Özetlenecek olursa; Ağın Asliye Ceza Mahkemesi, baktığı dâvada uygulama yeri olmayan bir hüküm için Anayasa'ya aykırılık itirazında bulunmuştur ki buna yetkisi yoktur. İtirazın yetki yönünden reddi gerekir.

VI. SONUÇ :

Yukarıda açıklanan nedenlerle itirazın yetki yönünden reddine 7 Ocak 1969 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkanvekili
Lütfi Ömerbaş

Üye
İhsan Keçecioğlu

Üye
Feyzullah Uslu

Üye
Fazlı Öztan

Üye
Celalettin Kuralmen

Üye
Hakkı Ketenoğlu

Üye
Fazlı Uluocak

Üye
Sait Koçak

Üye
Avni Givda

Üye
İhsan Ecemiş

Üye
Recai Seçkin

Üye
Ahmet Akar

Üye
Halit Zarbun

Üye
Mustafa Karaoğlu

Üye
Muhittin Gürün